

ZAKON O TRGOVINI

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se: obavljanje i uvjeti za obavljanje trgovine i trgovinskih usluga, zaštita potrošača, narušavanje konkurencije, mjere privremenoga ograničenja tržišta, nadzor, kao i druga pitanja od značenja za obavljanje trgovine na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija BiH).

Članak 2.

Pod trgovinom u smislu ovoga Zakona smatraju se kupnja i prodaja robe i obavljanje trgovinskih usluga.

Trgovcem se smatraju pravne i fizičke osobe koje se bave trgovinom na temelju registracije, odnosno odobrenja nadležnoga tijela.

Odredbe ovoga Zakona, kojima se uređuju prava i obveze za trgovce, odgovarajuće se primjenjuju i na:

- pravne i fizičke osobe registrirane za obavljanje djelatnosti proizvodnje i obavljanja usluga, kada svoje proizvode i usluge prodaju na tržištu;
- fizičke osobe koje se bave poljoprivrednom proizvodnjom kada svoje poljoprivredne proizvode prodaju na tržištu i
- fizičke osobe koje na temelju ugovora s trgovcem za trgovca obavljaju trgovinu na malo izvan prodavaonice.

Članak 3.

Trgovina se obavlja slobodno, pod jednakim uvjetima za sve trgovce, sukladno Zakonu, dobrim poslovnim običajima, načelima lojalne konkurencije i trgovačkim pravilima, odnosno uzancama.

Roba koja se stavlja u promet mora odgovarati standardima, tehničkim normativima i normama kakvoće, propisanim i priznatim kao uvjet za njihovo stavljanje u promet i/ili uporabu na tržištu Bosne i Hercegovine.

Cijena robe koja se stavlja u promet iskazuje se u domaćoj valuti.

Članak 4.

Aktima tijela Federacije i kantona ne može se ograničavati nastupanje na tržištu, narušavati konkurencija, niti se mogu pojedini trgovci ili potrošači stavljati u neravnopravan položaj na tržištu.

Iznimno od odredbe iz stavka 1. ovoga članka, ukoliko nastanu ili mogu nastati značajniji poremećaji na tržištu uslijed: elementarne nepogode, nestašice dobara neophodnih za potrebe obrane, odnosno za potrebe gospodarstva i opskrbe pučanstva u najmanje dva kantona, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) može propisati privremene mjere ograničenja tržišta, sukladno ovom Zakonu.

II. OBAVLJANJE I UVJETI ZA OBAVLJANJE TRGOVINE

Članak 5.

Trgovina se obavlja kao trgovina na veliko i trgovina na malo.

Članak 6.

Pod obavljanjem trgovine na veliko podrazumijeva se kupnja robe i prodaja proizvoda u nepromijenjenom stanju sa stovarišta (skladišta i sl.) ili tranzitno, osim prodaje za gotovinska sredstva plaćanja drugoj osobi, na temelju njezine pisane narudžbenice i uz obvezno izdavanje fakture.

Trgovina na veliko poljoprivrednim proizvodima i stokom može se obavljati na otkupnim stanicama i otkupnim mjestima i stočnim pijacama.

Za obavljanje trgovine na veliko u tranzitu nije obvezno posjedovati skladište.

Za određenu vrstu robe može se utvrditi da se trgovina na veliko ne može obavljati u tranzitu.

Vrstu robe kojom se ne može obavljati trgovina na veliko u tranzitu utvrđuje Vlada Federacije, na prijedlog Federalnog ministarstva trgovine.

Članak 7.

Trgovina na malo je kupnja robe radi daljnje prodaje krajnjim potrošačima.

Trgovina na malo obavlja se u prodajnim objektima (prodavnicama i kioscima) i izvan njih, ako su za takav način prodaje ispunjeni uvjeti utvrđeni ovim Zakonom i drugim propisima.

Prodaja robe izvan prodavaonice je prodaja robe na tržnicama na malo, prodaja na daljinu (putem tiskanog materijala, pošte, telefona, elektronskih medija i sl.), prodaja izvan stalnih prodajnih prostora trgovca (od vrata do vrata, na pomoćnim stolovima, putem automata, pokretnih prodavaonica i sl.).

Prodaja robe izvan prodavaonice jeste i prigodna prodaja na sajmovima, izložbama i sličnim priredbama.

Prodaja robe na pomoćnim stolovima, u kioscima, automatima, pokretnim prodavaonicama i prigodna prodaja može se obavljati samo na mjestima koja svojim propisom odredi nadležno tijelo.

Članak 8.

Poseban način obavljanja trgovine na veliko i malo je dražba (javno nadmetanje).

Dražba je organizirana prodaja robe najboljem ponuđaču na temelju javne objave i javnoga nadmetanja na određenome mjestu i u određeno vrijeme.

Dražba može biti stalna i povremena.

Uvjete za organiziranje dražbe, vrstu robe koja se prodaje na dražbi te način poslovanja i postupak prodaje putem dražbe propisuje Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na prijedlog federalnog ministra trgovine.

Članak 9.

Trgovina na veliko i na malo obavlja se u prodajnom objektu ili na drugom mjestu koje ispunjava propisane uvjete.

Federalni ministar trgovine propisat će uvjete glede minimalne tehničke opremljenosti poslovnih prostora i stočnih pijaca u kojima se obavlja trgovina na veliko i na malo, kao i uvjete obavljanja trgovine izvan poslovnoga prostora i utvrditi robe iz grupa i podgrupa roba koji se mogu prodavati u tim poslovnim prostorima. Uvjete o sanitarno-zdravstvenoj zaštiti, zaštiti na radu, zaštiti čovjekova okoliša, te druge uvjete koji su potrebni za obavljanje trgovinske djelatnosti propisat će nadležna federalna ministarstva, svako u okviru svoje nadležnosti.

Nadležno općinsko tijelo nakon pregleda objekta kod pravne osobe donosi rješenje o ispunjenju uvjeta iz st. 2. i 3. ovoga članka. Rad u prodajnom objektu može otpočeti tek ako je tim rješenjem utvrđeno da su ispunjeni minimalni uvjeti.

Općinsko tijelo iz stavka 4. ovoga članka dužno je donijeti rješenje o ispunjavanju uvjeta u roku od 15 dana od dana primitka urednog zahtjeva.

Ako općinsko tijelo ne donese rješenje u roku propisanome u stavku 5. ovoga članka, rad u prodajnome objektu može otpočeti.

Članak 10.

Trgovinu na veliko i trgovinu na malo može obavljati trgovac sa svojstvom pravne osobe koji se bavi trgovinom na temelju registracije i koji ispunjava uvjete utvrđene podzakonskim aktom iz članka 9. ovoga Zakona.

Trgovinu na malo može obavljati i trgovac sa svojstvom fizičke osobe, ali samo u jednom prodajnome objektu (u daljnjem tekstu: trgovačka radnja).

Uposlenik koji obavlja poslove trgovca iz stavka 1. ovoga članka treba imati najmanje III. stupanj stručne spreme.

Trgovac može bez upisa u registar obavljati i druge poslove u manjem opsegu koji služe uspješnom obavljanju trgovine, a uobičajeno se obavljaju uz ovu djelatnost, poput poslova: utovara, prijevoza i istovara robe, poslovi dostave robe kupcu i slično, a obavljanje tih poslova nije redovita djelatnost.

Trgovac je dužan na svakom prodajnome objektu, kao i prilikom prodaje robe izvan prodavaonica, istaknuti tvrtku na način kako je registrirana kod nadležnoga tijela.

Trgovac je dužan utvrditi i na pogodan način učiniti kupcu dostupnim uvjete prodaje (cijene, način plaćanja i isporuke, bonifikacije i sl.) i pridržavati se tih uvjeta.

II. OSNIVANJE I PRESTANAK RADA TRGOVAČKE RADNJE

Članak 11.

Trgovačka radnja osniva se izdavanjem rješenja kojim se odobrava osnivanje trgovačke radnje.

Rješenje iz stavka 1. ovoga članka izdaje nadležno općinsko tijelo (u daljnjem tekstu: nadležno tijelo).

Članak 12.

Nadležno tijelo će izdati odobrenje za osnivanje trgovačke radnje osobi koja ispunjava slijedeće uvjete da:

1. državljanin je Bosne i Hercegovine;
2. poslovno je sposobna;
3. posjeduje najmanje III. stupanj stručne spreme;
4. zdravstveno je sposobna, ako je za obavljanje trgovine na malo određenim proizvodima iz djelokruga poslovanja trgovačke radnje, zdravstvena sposobnost propisana kao poseban uvjet;
5. u vlasništvu ili pod zakupom posjeduje poslovni prostor koji ispunjava opće i posebne uvjete utvrđene podzakonskim aktima iz članka 9. ovoga Zakona;
6. nema zasnovan radni odnos;
7. nema već osnovanu trgovačku radnju;
8. pravomoćnom odlukom joj nije izrečena zaštitna mjera zabrane obavljanja te djelatnosti;
9. pruži dokaze kako nema neizmirenih obveza prema javnim prihodima;
10. ispunjava i druge uvjete propisane zakonom ili drugim propisom.

Odobrenje za osnivanje trgovačke radnje može se izdati i osobi koja ne ispunjava uvjet iz stavka 1. točka 3. ako uposli osobu koja ispunjava taj uvjet.

Iznimno od odredbe stavka 1. točka 1. ovoga članka, strani državljanin može osnovati trgovačku radnju pod uvjetom da posjeduje radnu dozvolu i uz primjenu načela uzajamnosti.

Članak 13.

Nadležno će tijelo u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva izdati rješenje o odobrenju za osnivanje trgovačke radnje, ako su ispunjeni uvjeti iz članka 12. ovoga Zakona, u suprotnom će rješenjem odbiti zahtjev.

Protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti žalba Federalnom ministarstvu trgovine.

Ako nadležno tijelo ne donese rješenje u roku iz stavka 1. ovoga članka, rad u prodajnim objektima može otpočeti.

Članak 14.

Rješenje kojim je odobreno osnivanje trgovačke radnje se po pravomoćnosti upisuje u registar trgovačkih radnji.

Od dana upisa u registar trgovačkih radnji, trgovcu počinju teći prava i obveze, sukladno ovim i drugim zakonskim propisima.

Trgovac je dužan otpočeti obavljati trgovinu u roku od šest mjeseci od dana izdavanja rješenja.

Rješenje o odobrenju za osnivanje trgovačke radnje ne može se prenijeti na drugu osobu.

Članak 15.

Rješenje o odobrenju za osnivanje trgovačke radnje sadrži i:

- osobno ime i prezime, jedinstveni matični broj i adresu prebivališta podnositelja zahtjeva;
- vrstu trgovačke radnje, odnosno maloprodajnoga objekta;
- šifru, odnosno naziv proizvoda koji su predmetom poslovanja trgovačke radnje;
- poslovno sjedište i
- naziv trgovačke radnje.

Članak 16.

Nadležno tijelo koje je donijelo rješenje o odobrenju osnivanja trgovačke radnje vodi registar trgovačkih radnji (u daljnjem tekstu: registar).

Federalni ministar trgovine propisuje sadržaj i način vođenja registra trgovačkih radnji.

Članak 17.

Trgovačka radnja može otpočeti rad danom upisa u sudski registar.

O upisu u registar tijelo koje vodi registar obavjestit će nadležnu poreznu upravu, tijelo tržišne inspekcije i druga tijela koja obavljaju nadzor u ovome području dostavom pravomoćnoga rješenja kojime se odobrava osnivanje trgovačke radnje.

Članak 18.

Rješenje o odobrenju za osnivanje trgovačke radnje prestaje vrijediti objavom, po sili zakona i u drugim slučajevima određenim zakonom.

Trgovac je dužan objavititi trgovačku radnju pisanim putem nadležnome tijelu prije prestanka rada, uz priloženi dokaz da nema neizmirenih obveza prema javnim prihodima.

Prestanak rada trgovačke radnje utvrđuje se danom navedenim u objavi, s time što se obavljanje trgovačke djelatnosti ne može objavititi unatrag.

Ako u objavi nije naznačen datum prestanka rada trgovačke radnje, prestanak se utvrđuje danom podnošenja zahtjeva za objavu.

Rješenje o odobrenju za osnivanje trgovačke radnje prestaje vrijediti po sili zakona:

1. smrću imatelja radnje;
2. ako trgovac ne počne obavljati trgovinu na malo u roku od šest mjeseci od dana donošenja rješenja o odobrenju;
3. ako prestane ispunjavati bilo koji od uvjeta navedenih u članku 12. ovoga Zakona;
4. ako je inspekcijskim nadzorom utvrđeno da nisu ispunjeni uvjeti propisani ovim Zakonom, propisima donijetim na temelju ovoga Zakona i drugim propisima, a utvrđeni nedostaci nisu otklonjeni u zadanome roku;
5. ako se naknadno utvrdi da je rješenje o odobrenju utemeljeno na neistinitim podacima ili krivotvorenim dokazima.

Članak 19.

O prestanku vrijednosti rješenja, u smislu članka 18. ovoga Zakona, nadležno tijelo donosi rješenje.

Po konačnosti rješenja trgovačka radnja briše se iz registra.

O brisanju iz registra bit će obaviještene: nadležna porezna uprava, tržišna inspekcija i druga tijela koja obavljaju nadzor ili vode službenu evidenciju u ovome području, dostavom konačnoga rješenja.

IV. OSTALE OBVEZE U OBAVLJANJU TRGOVINE

Članak 20.

Trgovac na malo dužan je utvrditi radno vrijeme prodajnog objekta.

Radno vrijeme i raspored dnevnog i tjednog radnog vremena prodajnih objekata, radno vrijeme u dane državnih praznika i neradnih dana u kojima je trgovac dužan poslovati, te radno vrijeme za tržnice, sajmove, izložbe i druge povremene načine obavljanja trgovine utvrđuje nadležno tijelo.

Trgovac je dužan na vidnome mjestu istaknuti radno vrijeme, kao i raspored dnevnog i tjednog radnog vremena, radno vrijeme u dane državnih praznika i neradnih dana, radno vrijeme za povremene načine obavljanja trgovine, te se pridržavati toga radnog vremena.

Članak 21.

Trgovac je dužan voditi evidenciju utvrđenu Zakonom i drugim propisima.

U svakoj fazi prometa robu mora pratiti vjerodostojna dokumentacija iz koje se nedvosmisleno može utvrditi podrijetlo i vlasništvo nad robom, s time što robu u prijevozu mora pratiti: prijevoznica, faktura dobavljača ili otpremnica, otkupni blok koji treba sadržavati podatke o isporučitelju i mjestu utovara, naziv primatelja i mjesto istovara, a za uvezenu robu pod carinskim nadzorom - jedinstvenu carinsku ispravu s inofakturom te se ista na zahtjev inspektora mora predočiti.

Trgovac na veliko dužan je u svakom skladištu, odnosno poslovnom prostoru, držati i ažurno voditi trgovačku knjigu na veliko.

Trgovac na malo je dužan u svakom prodajnome objektu ili u svakom odjelu prodajnog objekta držati i ažurno voditi trgovačku knjigu koja sadrži podatke o nabavci i prodaji robe i osigurati uvid u dokumentaciju na temelju koje se vodi evidencija.

Evidencija o nabavci robe vodi se kronološki na temelju računa, otpremnice, prijavnice i drugih dokumenata.

Evidencija o prodaji robe vodi se na temelju računa o vrsti, količini i cijeni prodanih proizvoda, odnosno obavljenih usluga, a promet naplaćen u gotovinskim sredstvima plaćanja evidentira se preko vrpce registar-kase koji osigurava podatke o prodanoj robi.

Federalni ministar trgovine propisuje oblik, sadržaj i način vođenja trgovačke knjige na veliko i malo i trgovinskih usluga.

V.OBAVLJANJE I UVJETI ZA OBAVLJANJE TRGOVINSKIH USLUGA

Članak 22.

Trgovinske usluge su djelatnosti kojima se uz naknadu potiče obavljanje razmjene robe od proizvođača do krajnjega potrošača.

Trgovinske usluge su: posredničke, zastupničke, komisije, usluge franšizinga, uskladištenja, otpreme i dopreme robe (špedicija), nadzora kakvoće i kvantiteta robe, marketing, tržnica na veliko, tržnica na malo, trgovinski centar, stočna pijaca, vašar, sajam i druge usluge uobičajene u trgovini.

Trgovac sa svojstvom pravne osobe može obavljati sve trgovinske usluge iz stavka 2. ovoga članka.

Trgovac sa svojstvom fizičke osobe može obavljati samo komisije i posredničke usluge.

Članak 23.

Za obavljanje pojedinih trgovinskih usluga, trgovac je dužan osigurati minimalne tehničke uvjete glede opremljenosti poslovnih prostora, uređaja i opreme, koje propisuje federalni ministar trgovine.

Članak 24.

Posredničke usluge u trgovini su usluge posredovanja koje obavlja posrednik u namjeni da nalogodavatelju osigura vezu s trećom osobom koja bi s nalogodavateljem pregovarala o zaključivanju određenoga ugovora, uz naknadu ako taj ugovor bude zaključen.

Članak 25.

Zastupničke usluge u trgovini su usluge zastupanja koje obavlja zastupnik između nalogodavatelja i trećih osoba uz naknadu, ali u ime i za račun nalogodavatelja.

Članak 26.

Komisione usluge su usluge koje obavlja komisionar u svoje ime i za račun komitenta kada obavlja jedan ili više poslova nabavke ili prodaje, koje mu povjeri komitent, uz naknadu.

Članak 27.

Franšizing je poslovni odnos u kojemu jedna strana (davatelj franšizinga) drugoj strani (primatelju franšizinga) ustupa pravo da u svome poslovanju koristi ime, proizvode i usluge, te proizvodno i poslovno iskustvo davatelja franšizinga. Davatelj franšizinga se obvezuje da će primatelju franšizinga pružati potrebnu stručnu pomoć.

Članak 28.

Usluge skladištenja su usluge koje obavlja skladištar glede smještaja i čuvanja određene robe, kao i poduzimanja potrebne ili ugovorene radnje radi njezinoga očuvanja u određenome stanju, te da ju preda na zahtjev ostavodavatelja ili druge ovlaštene osobe, uz naknadu.

Članak 29.

Usluge otpreme i dopreme robe su usluge koje obavlja otpremnik u svoje ime a za račun nalogodavatelja, zaključuje ugovor o utovaru, istovaru i prijevozu robe i druge ugovore potrebne za obavljanje otpreme i dopreme robe, kao i da obavi ostale uobičajene poslove i radnje, uz naknadu.

Članak 30.

Usluge nadzora kakvoće i kvantiteta robe i usluga su usluge koje obavlja pravna osoba nadzora, koja je obvezna stručno i nepristrano obaviti nadzor kakvoće i kvantiteta robe i usluga i izdati certifikat o tome naručitelju nadzora, uz naknadu.

Članak 31.

Marketing uslugama smatraju se usluge iz područja istraživanja tržišta i tržišnog komuniciranja (ekonomska promidžba, reklama, izložba i sl.), kao i druge marketing usluge koje se obavljaju u ime i za račun komitenta.

Članak 32.

Tržnica na veliko je posebno organizirano i uređeno mjesto na kojem se obavljaju usluge prodaje i kupnje na veliko poljoprivredno-prehrambenih i drugih proizvoda iz registrirane djelatnosti, radi daljnje prodaje i prerade.

Otkupne stanice i otkupna mjesta su posebno uređena i organizirana mjesta na kojima se od poljoprivrednih proizvođača i uzgajivača stoke otkupljuju poljoprivredni proizvodi i označena stoka.

Za obavljanje usluga tržnice na veliko, otkupnih stanica i otkupnih mjesta, trgovac utvrđuje tržišni red kojim se bliže uređuju tržišna pravila za izlaganje robe, način prodaje i druga pravila za obavljanje trgovine.

Na tržišni red iz stavka 3. ovoga članka suglasnost daje nadležno općinsko tijelo (u daljnjem tekstu: nadležno tijelo).

Trgovac i korisnici usluga tržnice na veliko, otkupne stanice i otkupnog mjesta dužni su se pridržavati utvrđenoga tržišnog reda iz stavka 4. ovoga članka.

Članak 33.

Uslugama tržnice na veliko smatraju se:

1. stavljanje na raspolaganje prostora za izlaganje i prodaju poljoprivredno-prehrambenih i drugih proizvoda;
2. uskladištenje poljoprivredno-prehrambenih i drugih proizvoda i korištenje sredstva za manipuliranje tim proizvodima;
3. obavljanje prijevoza, otpreme i dopreme, kao i poslovi održavanja kakvoće i kvantiteta uskladištenih proizvoda.

Članak 34.

Tržnica na malo (pijaca) je organizirano i uređeno mjesto na kojemu se na uobičajen način obavlja trgovina na malo poljoprivredno-prehrambenim proizvodima.

Ostala se roba ne može prodavati na tržnici na malo ukoliko nisu ispunjeni uvjeti propisani odgovarajućim podzakonskim aktom.

Za obavljanje usluga tržnice na malo (pijace), trgovac utvrđuje tržišni red kojim se bliže uređuju tržišna pravila za: prodaju robe, vrste robe, način izlaganja robe te prodaju, održavanje prostorija i opreme, uvjete za obavljanje trgovine na tržnici na malo i slično.

Na tržišni red iz prethodnoga stavka suglasnost daje nadležno tijelo.

Trgovac koji obavlja usluge tržnice na malo (pijace) i korisnik usluga dužni su se pridržavati utvrđenoga tržišnog reda iz stavka 3. ovoga članka.

Članak 35.

Tržnica na malo rabljenom tehničkom i ostalom rabljenom robom i rabljenim automobilima je uređeno i organizirano mjesto na kojemu se obavlja trgovina na malo navedenim robama.

Za obavljanje usluga tržnice na malo rabljenom tehničkom i ostalom rabljenom robom i rabljenim automobilima, trgovac utvrđuje tržišni red kojim se bliže uređuju tržišna pravila za asortiman robe i uvjete za obavljanje trgovine.

Na tržišni red iz prethodnoga stavka suglasnost daje nadležno tijelo.

Trgovac koji se bavi organiziranjem tržnice na malo robama iz stavka 1. ovoga članka odgovoran je za provedbu tržišnog reda iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 36.

Trgovinski centar je posebno izgrađena ili u postojećemu objektu uređena prostorna cjelina koja se sastoji od više pojedinačno opremljenih poslovnih prostora u kojima se obavlja trgovina na malo i pružaju trgovinske i druge usluge.

Za obavljanje usluga trgovinskog centra, trgovac utvrđuje tržišni red kojim se bliže uređuje poslovanje trgovinskog centra.

Na tržišni red iz stavka 2. ovoga članka suglasnost daje nadležno tijelo.

Trgovac koji pruža usluge trgovinskog centra i korisnici usluga dužni su se pridržavati utvrđenoga tržišnog reda iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 37.

Stočna pijaca je posebno organizirano, uređeno i tehnički opremljeno mjesto na kojemu se obavlja trgovina označenom stokom.

Trgovina na stočnoj pijaci odvija se po pijačnome redu kojega donosi trgovac.

Na pijačni red iz stavka 2. ovoga članka suglasnost daje nadležno tijelo.

Trgovac koji pruža usluge stočne pijace i korisnici usluga dužni su se pridržavati utvrđenoga pijačnog reda iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 38.

Vašar je posebno jednokratno organizirani oblik usluge na kojemu se na uobičajen način obavlja prigodna prodaja poljoprivrednih i drugih proizvoda.

Trgovina se na vašaru odvija po vašarskom redu i pod uvjetima i terminima koje propiše nadležno tijelo.

Članak 39.

Sajam je mjesto gdje izlagači i posjetitelji u međusobno izravnim kontaktima razmjenjuju informacije o prednostima i unaprjeđenjima proizvoda i usluga s ciljem prodaje.

Sajam priređuje trgovac koji je registriran za obavljanje tih poslova.

V. ZAŠTITA POTROŠAČA

Članak 40

Na sva pitanja u svezi sa zaštitom potrošača i obvezama i odgovornostima trgovaca u području trgovine na veliko, trgovine na malo i pružanja trgovinskih usluga koja nisu regulirana ovim Zakonom, primjenjivat će se odgovarajuće odredbe Zakona o zaštiti potrošača («Službeni glasnik BiH», broj: 17/02.).

VI. NARUŠAVANJE KONKURENCIJE

Članak 41.

Konkurencija na tržištu narušava se monopolskim djelovanjem, nelojalnom konkurencijom, špekulacijom i ograničavanjem tržišta.

1. Monopolsko djelovanje

Članak 42.

Monopolsko djelovanje obuhvaća monopolsko sporazumijevanje i monopolsko ponašanje. Monopolsko sporazumijevanje je odnos između dva ili više trgovaca o uvjetima poslovanja koji je usmjeren na narušavanje ili sprječavanje slobodne konkurencije, a kojim se jedan ili više trgovaca dovodi ili može dovesti u povlašteni položaj u odnosu na druge trgovce ili potrošače. Pod monopolskim ponašanjem podrazumijevaju se zlouporaba dominantnog položaja na tržištu i radnje usmjerene na stvaranje i korištenje monopolskog položaja.

Članak 43.

Pod monopolskim sporazumijevanjem iz članka 41. stavak 2. ovoga Zakona podrazumijeva se naročito:

1. podjela tržišta glede kupnje ili prodaje robe;
2. obveza prodavača da određenu robu neće prodati drugome kupcu, ili kojim se kupac obvezuje da će kupljenu robu prodati samo na određenome tržištu ili određenome kupcu;
3. utvrđivanje cijena i uvjeta prodaje robe iste vrste;
4. ograničavanje opsega proizvodnje;
5. zatvaranje tržišta radi isključenja drugih trgovaca sa tržišta;
6. uskraćivanje prodaje ili prodaja robe, odnosno kupnja robe suprotno dobrim poslovnim običajima.

Članak 44.

Ne smatra se monopolskim sporazumijevanjem kada dva ili više trgovaca zajednički: razmjenjuju iskustva i studije, istražuju tržište, pripremaju i realiziraju istraživačko-razvojne projekte, koriste opremu za proizvodnju, transport i skladištenje, servisiranje, reklamu, promidžbu i drugo.

Članak 45.

Radnjama usmjerenim na stvaranje i korištenje monopolnog položaja iz članka 41. stavak 3. ovoga Zakona podrazumijeva se naročito:

1. korištenje posebnih pogodnosti prilikom uvoza robe (oslobađanje ili smanjivanje uvoznih dažbina) uz uvećanje troškova trgovine iznad stvarnih, radi stjecanja protupravne imovinske koristi;
2. kupnja robe iz uvoza po cijeni višoj od tržišne cijene.

Članak 46.

Zloupotreba monopolnog ili vladajućeg položaja trgovca na tržištu nastaje:

1. namjernim izravnim ili neizravnim utvrđivanjem vrlo visokih cijena ili privremeno niskih cijena ispod cijena koštanja, s ciljem preuzimanja ili zadržavanja vladajućega ili monopolnog položaja;
2. diobom tržišta prema područjima ili vrstama robe ili prema grupama kupaca;
3. primjenom različitih uvjeta za istu ili odgovarajuću vrstu poslova različitim trgovcima, čime ih se dovodi u nepovoljan natjecateljski položaj na tržištu;
4. nametanjem neuobičajenih uvjeta kompenzacije i plaćanja robe i usluga kojima se ostvaruju pogodnosti i povlašteni položaj samo za odabranoga trgovca;
5. obustavom ili smanjenjem opsega proizvodnje, prodaje i kupnje na štetu potrošača;
6. suzdržavanjem od prodaje robe ili usluga i stvaranjem zaliha radi povećanja cijena;
7. ograničavanjem tehnološkog razvitka i ulaganja;
8. sklapanjem ugovora pod uvjetima da drugi sudionik prihvati dodatne obveze koje po svojoj naravi ili po trgovačkim običajima nisu u svezi s predmetom ugovora;
9. ostalim radnjama kojima se narušava ili sprječava slobodno natjecanje na tržištu koristeći vladajući položaj.

2. Nelojalna konkurencija

Članak 47.

Nelojalna konkurencija je radnja trgovca koja je suprotna dobrim poslovnim običajima i zakonima kojima se nanosi ili može nanijeti šteta drugome trgovcu, drugoj pravnoj osobi i potrošaču.

Članak 48.

Pod nelojalnom konkurencijom iz članka 46. ovoga Zakona podrazumijeva se naročito:

1. reklamiranje, oglašavanje ili nuđenje robe navođenjem podataka ili uporabom izričaja kojima se stvara ili se može stvoriti zabuna na tržištu, čime se određeni trgovac dovodi ili se može dovesti u povoljniji položaj;
2. davanje podataka o drugome trgovcu koji mogu biti štetni po ugled ili poslovanje toga trgovca;
3. prodaja robe s oznakom ili podacima koji stvaraju ili mogu stvoriti zabunu glede podrijetla, načina proizvodnje, količine, kakvoće ili drugih svojstava robe;
4. prikrivanje mana robe ili dovođenje, na drugi način, kupca u zabludu;
5. poduzimanje radnji usmjerenih na raskidanje poslovnoga odnosa između drugih trgovaca ili radi sprječavanja, odnosno otežavanja osnivanja takvoga poslovnog odnosa;
6. neopravdano neobavljanje ili jednostrano raskidanje ugovora o kupnji i prodaji robe ili drugoga trgovinskog ugovora zbog zaključenja istog ili sličnog ugovora s drugim, čime se nanosi ili može nanijeti šteta suugovaratelju;
7. oglašavanje prividne rasprodaje ili prividnoga sniženja cijena robe ili obavljanje drugih sličnih radnji koje dovode ili mogu dovesti potrošača u zabludu glede cijena;
8. neovlaštena uporaba tuđega imena, tvrtke, žiga, oznake ili drugoga vanjskog obilježja, ako se time stvara ili može stvoriti zabuna na tržištu;
9. davanju ovlasti drugome trgovcu da može koristiti njegova vanjska obilježja, ako se time stvara ili može stvoriti zabuna na tržištu;
10. neovlašteno korištenje usluga trgovačkog putnika, trgovinskog predstavnika ili zastupnika drugoga poduzeća.

3. Špekulacija

Članak 49.

Špekulacija je korištenje stanja na tržištu nastaloga poremećajima u opskrbi ili nezakonito povećanje cijena radi stjecanja protupravne imovinske koristi.

Špekulacija je, sukladno stavku 1. ovoga članka, naročito:

1. prikrivanje robe, ograničenje ili obustava prodaje robe i druge radnje kojima se prouzrokuje poremećaj na tržištu;
2. uvjetovanje kupnje jedne robe kupnjom druge robe ili na drugi način uvjetovane kupnje i prodaje robe;
3. prodaja robe na način i pod uvjetima kojima se kupcima otežava ili onemogućuje kupnja robe;
4. zaključenje fiktivnih ugovora o kupnji i prodaji robe ili drugim poslovima trgovine;
5. neugovaranje roka isporuke ili isporuka robe poslije ugovorenoga roka po cijeni višoj od cijene koja je vrijedila na dan isporuke robe utvrđen ugovorom.

4. Ograničenje tržišta

Članak 50.

Ograničenjem tržišta smatraju se opći ili pojedinačni akti i radnje nadležnoga tijela, trgovca ili druge pravne osobe kojima se, suprotno Ustavu i ovome Zakonu, ograničuje slobodna razmjena robe i slobodno nastupanje na tržištu ili na drugi način narušava konkurencija.

Članak 51.

Aktima i radnjama iz članka 49. ovoga Zakona smatraju se akti i radnje kojima se trgovac dovodi u neravnotežan položaj tako što mu se onemogućuje širenje prodajne mreže, prodaja robe ili se prisiljuje na prodaju koja nije sukladna njegovoj poslovnoj politici.

VII. MJERE PRIVREMENOGA OGRANIČENJA TRŽIŠTA

Članak 52.

Privremene mjere ograničenja tržišta iz članka 4. stavka 2. ovoga Zakona Vlada Federacije BiH može propisati samo ako se značajniji poremećaji na tržištu ne mogu otkloniti mjerama ekonomske politike.

Članak 53.

Posebnim propisom iz članka 51. ovoga Zakona Vlada Federacije BiH će propisati:

- zabranu trgovine određenim proizvodima, sirovinama i repromaterijalima;
- određivanje posebnih uvjeta za trgovinu pojedinim proizvodima (kupnja po odobrenju, kartice i sl.);
- obvezu određenim trgovcima da na tržište stave određene vrste i količine pojedinih proizvoda, odnosno da ih isporuče određenim korisnicima po propisanome redoslijedu, kao i
- obvezu određenim trgovcima da utemelje i drže u pričuvi određene vrste i količine proizvoda za potrebe robnih rezervi.

Mjere iz stavka 1. ovoga članka mogu trajati dok traju okolnosti iz članka 4. stavak 2. Zakona, ali ne dulje od šest mjeseci.

VIII. NADZOR

Članak 54.

Upravni nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa donijetih na temelju ovoga Zakona obavlja Federalno ministarstvo trgovine. Inspekcijски nadzor obavlja nadležna tržišna inspekcija i druga inspekcijсka tijela, sukladno ovlastima utvrđenim posebnim zakonima.

Članak 55.

Ako nadležni tržišni inspektor prilikom nadzora ustvrdi da se djelatnost trgovine obavlja:

- bez registracije ili mimo registracije;
- bez odobrenja izdanoga od nadležnoga tijela;
- bez rješenja nadležnoga tijela kojim se utvrđuje da prostor udovoljava tehničkim i drugim uvjetima za obavljanje te djelatnosti, rješenjem će zabraniti obavljanje trgovine do otklanjanja nepravilnosti utvrđenih nalazom inspektora.

Žalba protiv rješenja ne odgađa izvršenje rješenja.

Ukoliko pravne i fizičke osobe i poslije zabrane nastave obavljati trgovinu, nakon što je rješenje o zabrani postalo izvršno, tržišni inspektor će donijeti zaključak o dozvoli izvršenja po službenoj dužnosti.

Tržišni inspektor će privremeno do okončanja prekršajnoga postupka oduzeti robu osobama iz stavka 1. ovoga članka, kao i osobama koje nemaju status trgovca, u smislu ovoga Zakona.

Članak 56.

Ako su poslovni prostori, uređaji i oprema namijenjeni za obavljanje trgovine i obavljanje usluga prestali ispunjavati propisane minimalne tehničke uvjete, kao i uvjete tehničke opremljenosti, tržišni inspektor će donijeti rješenje kojim će odrediti rok do kojega se nedostaci moraju otkloniti.

Ako se nedostaci iz stavka 1. ovoga članka ne otklone u određenome roku, tržišni inspektor će donijeti rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti, o zatvaranju prostora, odnosno o zabrani uporabe uređaja i opreme.

U slučaju teže povrede higijensko-sanitarnih, zdravstvenih i tehničkih uvjeta zbog kojih mogu nastati teže posljedice po zdravlje i život ljudi i stoke, nadležni inspektor će donijeti rješenje kojim će odmah zabraniti obavljanje te djelatnosti dok se utvrđeni nedostaci ne otklone.

Žalba protiv rješenja iz st. 2. i 3. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Članak 57.

Ako nadležni tržišni inspektor prilikom nadzora uoči da roba u prometu ne odgovara propisanoj kakvoći, uzet će uzorak iste na analizu a rješenjem će:

- privremeno staviti robu izvan prometa dok se ista ne deklarira, u slučaju kada ustvrdi da je roba odgovarajućega sastava, a nije propisno deklarirana;
- staviti izvan prometa robu za koju je laboratorijskom analizom utvrđeno da po sastavu ne odgovara propisanoj kakvoći i naložiti njezino uništenje.

Federalni ministar trgovine će propisati način stavljanja robe izvan prometa i njezino uništenje.

Članak 58.

Ako trgovac ne postupa sukladno članku 21. st.1., 3. i 4. i članku 12. stavak 2. ovoga Zakona, tržišni inspektor će rješenjem privremeno zabraniti obavljanje djelatnosti dok se nedostaci u tom poslovnom objektu ne otklone.

Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

Članak 59.

Ako trgovac ili druga osoba koja nema status trgovca u smislu ovoga Zakona ne postupa sukladno članku 21. stavak 2. ovoga Zakona, tržišni inspektor će privremeno oduzeti robu do okončanja sudskoga ili prekršajnoga postupka, o čemu izdaje odgovarajuću potvrdu.

Članak 60.

Ako tržišni inspektor u obavljanju inspekcijskog nadzora ustvrdi postojanje monopolskog sporazumijevanja, nelojalne konkurencije, špekulacije i ograničenja tržišta utvrđenog ovim Zakonom, odnosno postojanje povreda Zakona o konkurenciji («Službeni glasnik BiH» broj 31/01), dužan je podnijeti prijavu Uredu za konkurenciju i zaštitu potrošača (u daljnjem tekstu: UKZP).

IX. KAZNENE ODREDBE

Članak 61.

Novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 KM do 20.000,00 KM kaznit će se za prekršaj trgovac ako:

1. ne drži i ne vodi ažurno trgovačku knjigu i druge evidencije (članak 21. st. 1., 3. i 4.);
2. obavlja trgovinu bez registracije ili mimo registracije ili bez odobrenja nadležnoga tijela, ili bez rješenja o minimalnom ispunjavanju tehničkih uvjeta (članak 9. stavak 4., članak 10. stavak 1., čl. 12. i 13.);
3. prodaje robu koja ne odgovara propisanoj kakvoći (članak 56. stavak 1., toč. 1. i 2.);
4. na tržnici na malo prodaje robu visoke tarife (članak 34. stavak 2.);

Za radnje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se za prekršaj i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 200,00 KM do 2.000,00 KM.

Novčanom kaznom u iznosu od 100,00 KM do 1.000,00 KM kaznit će se i osoba koja u smislu ovoga Zakona nema svojstvo trgovca ako obavlja trgovinu bez odobrenja nadležnoga tijela.

Uz novčanu kaznu za prekršaj iz stavka 1. točka 1. ovoga članka može se izreći zaštitna mjera oduzimanja predmeta-robe koja se nalazi u prodaji, a nije evidentirana u trgovačkoj knjizi.

Ista se mjera može izreći uz novačnu kaznu za prekršaj iz stavka 1. toč. 2., 3. i 4. ovoga članka.

Članak 62.

Novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj trgovac:

- ako u svakoj fazi prometa za robu ne posjeduje vjerodostojnu dokumentaciju i istu na zahtjev inspektora ne predoči (članak 21. stavak 2).

Novčanom kaznom u iznosu od 100,00 KM do 1.000,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka i osoba koja u smislu ovoga Zakona nema svojstvo trgovca.

Uz novčanu kaznu za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka može se izreći zaštitna mjera oduzimanja robe.

Članak 63.

Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj trgovac ako:

1. ne ispunjava minimalne tehničke i druge uvjete propisane za obavljanje trgovine i trgovinskih usluga (čl. 9. i 23.);
2. na prodajnom objektu ne istakne tvrtku (članak 10. stavak 5.);
3. ne utvrdi i ne učini dostupnim uvjete poslovanja (članak 10. stavak 6.);
4. ne istakne i ne pridržava se utvrđenoga radnog vremena (članak 20.);
5. ne ustanovi tržni, odnosno pijačni red i ne pridržava se toga reda i sajamskih rokova (čl. 31., 33., 34., 35., 36. i 37.).

Za radnju iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se za prekršaj i odgovorna osoba u iznosu od 100,00 KM do 1.000,00 KM.

X. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 64.

Federalni ministar trgovine donijet će propise, na temelju ovlasti iz ovoga Zakona, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Trgovci su dužni uskladiti rad i poslovanje sukladno ovome Zakonu u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu propisa iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 65.

Do donošenja propisa, na temelju ovlasti iz ovoga Zakona, primjenjivat će se vrijedeći propisi.

Članak 66.

Postupci koji su pokrenuti prije stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se sukladno propisima koji su vrijedili do dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 67.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje vrijediti Zakon o trgovini («Službene novine Federacije BiH», br. 2/95 i 19/96).

Članak 68.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u «Službenim novinama Federacije BiH».

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamenta Federacije BiH

Slavko Matić, v.r.

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamenta Federacije BiH

Muhamed Ibrahimović, v.r.